

Datum

7 september 2020

Onderwerp:

VNG reactie WGO Mobiliteitsfonds 10 september

Geachte woordvoerders mobiliteit,

U heeft op 10 september uw wetgevingsoverleg over ontwerpvoorstel Mobiliteitsfonds. Wij willen u graag enkele aandachtspunten meegeven van gemeenten.

De omvorming van het Infrastructuurfonds naar een Mobiliteitsfonds is voor gemeenten zeer belangrijk. Hierdoor verdwijnen de schotten tussen vervoersmodaliteiten en wordt er meer gebiedsgericht en vanuit de opgaven op woningbouw, bereikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en klimaat en het belang voor verstedelijking en economie gewerkt. Gemeenten willen af van de sectorale benadering op infrastructuur en toegaan naar een meer gebiedsgerichte en integrale opgave. Hierbij is niet altijd de infrastructuur de kern van de opgave maar bijvoorbeeld woningbouw. Gemeenten staan dat bij uitstek voor en steunen daarom ook de Wet mobiliteitsfonds als goede aanzet om dit mogelijk te maken.

We willen uw aandacht vragen voor enkele verbeteringen en aandachtspunten.

Maak gebiedsgericht werken mogelijk

Wij vragen uw aandacht voor het punt dat het Mobiliteitsfonds rijk-regio gebiedsgerichte programma's, zoals die al bestaan in de G5-regio's, ondersteunt. Deze programma's pakken de bereikbaarheid van wonen, voorzieningen en de koppeling met duurzaamheidsvraagstukken in samenhang aan. Het Mobiliteitsfonds en de daarbij behorende spelregels moeten gebiedsgericht maatwerk mogelijk maken waarbij niet bij voorbaat vanuit het Rijk een bepaalde oplossing voorop staat, maar in de regio samen de beste oplossing wordt bepaald.

Het mobiliteitsfonds moet daarbij, naast een verandering in aanpak, ook een transitie worden in werkwijze, cultuur, houding en gedrag. In een meerjarig leertraject met proeftuinen, pilots, vernieuwende businesscase kan ervaring opgedaan worden. Het is belangrijk om ook in de invoering van de MIRT spelregels terug te laten komen.

Breng MIRT spelregels in samenhang met Mobiliteitsfonds

De ervaring nu leert dat de huidige MIRT spelregels niet goed passen bij de gebiedsgerichte programma's. Deze programma's en de omgevingsagenda's worden met de komst van het Mobiliteitsfonds naar verwachting steeds belangrijker.

Het is voor gemeenten noodzakelijk dat de spelregels genoeg ruimte laten voor de eerder genoemde gebiedsgerichte benadering die met het Mobiliteitsfonds worden ingezet. Verder moet het integrale werken met de omgevingsagenda's bevorderd worden.

Maak de nieuwe MIRT spelregels 'beleidsarm'

De MIRT spelregels, het Mobiliteitsfonds en de nieuwe NMCA systematiek moeten goed op elkaar aansluiten om de brede gebiedsgerichte benadering te bevorderen. Zo kan in de regio ingezet worden op leefbaarheid, duurzaamheid, verkeersveiligheid, wonen en andere maatschappelijke doelen. Het is onmisbaar daarbij dat de regelingen bevorderen dat in de regio ingezet kan worden op bestaand beleid zoals bijvoorbeeld het Klimaatakkoord. Het is daarom wenselijk dat in de wetgeving en spelregels zeer terughoudend wordt omgegaan met het opnemen van inhoudelijke criteria omdat dit ten koste kan gaan van de ruimte voor regionaal maatwerk bij de vertaling van de nationale kaders, zoals het Klimaatakkoord en de omgevingswet, naar de regio in gebiedsprogramma's.

Definieer de initiatieffase

De initiatieffase in de huidige MIRT-spelregels met het MIRT-onderzoek en de MIRT-verkenning moet duidelijker gedefinieerd worden. Beoogd wordt in de herziene MIRT-spelregels hier meer duidelijkheid over te verschaffen. Denk aan de rol van de omgevingsagenda's in vergelijking tot de huidige gebiedsagenda's, beschrijving van een MIRT-onderzoek, en het bestaansrecht van een pre-verkenning en de (voorgestelde) 75% zicht op financiering. Hierbij moet genoeg vrijheid blijven om in de regio gebiedsgericht de opgave te benaderen. Voor zulk een brede benadering die ook inspeelt op de brede leefbaarheid van het gebied is het bijna onmogelijk om in de beginfase een budgettraming op te stellen en deze dan 75% te bekostigen. Dit is mogelijk bij een verbreding van een snelweg maar van juist die enge benadering van mobiliteit willen wij af met het mobiliteitsfonds en de aansluitende verandering van de MIRT spelregels.

- Wij roepen u daarom op te zorgen dat de nieuwe spelregels goed gaan aansluiten op het gebiedsgericht werken aan integrale opgaven, zoals het Mobiliteitsfonds nu juist beoogt.
- Daarbij vragen wij ook aandacht voor de doorwerking van het Mobiliteitsfonds naar lagere regelgeving. In het bijzonder het Besluit Infrastructuurfonds dat nu alleen rijkssubsidies mogelijk maakt voor regionale projecten groter dan € 225 mln. (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag) en € 112,5 mln. (de rest van Nederland). Voor de regeling van de rijkssubsidies moet een andere invulling komen die meer recht doet aan de aanpak van de gebiedsgerichte mobiliteitsprogramma's en hun bijdrage aan nationale belangen zoals economie, verstedelijking en duurzaamheid.

Financiën

Het ministerie stelt dat het wetsvoorstel niet leidt tot extra financiële uitgaven voor gemeenten. Wij denken dat het organiserend vermogen van gemeenten fors wordt aangesproken om integraal en gebiedsgericht(er) te werken. Dit in tijden dat er ook hard wordt gewerkt aan de klimaatopgave, de omgevingswet in voorbereiding is bij gemeenten waar het piept en kraakt in de uitvoering.

Voor het onderdeel uitvoerbaarheid en financiële aspecten willen wij dat I&W onderzoekt wat de gevolgen voor decentrale overheden zijn, zoals art 2 Financiële Verhoudingswet voorschrijft.

Daaronder vatten wij ook het bovengenoemde leertraject dat onder andere invulling moet geven aan cruciale vragen zoals: hoe komen we tot een integrale aanpak, hoe worden alle gemeenten en provincies en maatschappelijke organisaties goed betrokken? Hoe vertalen we dit in de MIRT gesprekken?